

Lausunto: Ehdotus hallituksen esitykseksi laiksi eräistä kirjailijoille ja kääntäjille myönnettävistä apurahoista -
työryhmän raportti

Diaarinro: VN/2293/2020

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto SKTL ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa työryhmän raporttiin koskien ehdotusta hallituksen esitykseksi laiksi eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista (jäljempänä kirjailija-kääntäjäapurahalaki).

Laissa määritellään keskeiset linjaukset kirjallisuuden tukemiseksi osana suomalaista kulttuuria sekä julkisen tuen jakautumisen kirjallisuuden eri lajien välillä. Nyt uudistettavana olevan kirjailija-kääntäjäapurahalain olennainen ja määräävä on kauno- ja tietokirjallisuuden jakosuhte: 90 % apurahoista kohdennetaan kaunokirjallisuudelle ja 10 % tietokirjallisuudelle.

Jakosuhteen kommentin osalta Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto yhtyy Suomen tietokirjailijat ry:n lausuntoon, ja toteaa lisäksi, että edellä nykyinen jakosuhte jättää suuren osan kirjallisuuden kääntäjistä apurahojen ulkopuolelle, sillä vain harvat suomentajat (tai ruotsintajat) pystyvät erikoistumaan jompaankumpaan kirjallisuuden lajiin. Tyypillisesti suomentajat liikkuvat eri genrejen välillä, ja näin ollen kääntäjän tuotanto voi olla yhteenlaskettuna runsasta, mutta jaoteltuina kauno- tai tietokirjallisuuden erillisiin osuuksiin määrät voivat näyttäytyä pieninä.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto haluaa kiinnittää huomiota siihen, että suomalaisen kulttuurin, tiedon ja tieteen kehittymiselle on ensiarvoisen tärkeää toimiva, ajantasainen dialogi muiden kulttuurien, tiedontuottajien ja tieteentekijöiden kanssa maan kansalliskielillä. Kääntäjien saamat apurahat ovat kautta aikain olleet sangen pieni osa suomeksi kirjoittavien kirjailijoiden apurahoista. Jotta vaalittaisiin niin kotoperäisen kulttuurin ja tiedon kehittymistä kuin dialogia ympäröivän maailman kanssa, olisi syytä osoittaa käännetyn kirjallisuuden tukemiseen oma, erillinen apurahansa, jonka jaossa otettaisiin huomioon kääntäjän koko tuotanto, erittelemättä kirjallisuuden genrejä toisistaan. Lajittelusta luopumista puoltaa myös yleistyvä kauno- ja tietokirjallisuuden välisen rajan hälveneminen, mistä esimerkkeinä mainittakoon esseekokoelmat ja narratiivinen tietokirjallisuus.

Kääntäjien toimeentulon kannalta apurahat ovat keskeinen työskentelyn rahoituslähde. Kääntäjien ansionmuodostus poikkeaa muiden kirjallisuuden tekijöiden ansionmuodostuksesta eikä heidän palkkiokehityksensä viime vuosikymmenenä ole noudattanut suomalaisen yhteiskunnan minkään osan palkkakehitystä. Suomi kuitenkin tarvitsee elävää kulttuuri- ja tiedonvaihtoa ympäröivän maailman kanssa, ja se puolestaan edellyttää osaavan kääntäjien ammattikunnan säilymistä ja uusiutumista.

Kääntäjän ammattitaito koostuu monista tiedoista ja taidoista, joita useat kääntäjät hyödyntävät monipuolisesti eri kirjallisuuden lajeja suomentaen/ruotsintaen. Kääntäjät täydentävät kirjailijoiden, niin kauno- kuin tietokirjailijoiden, tärkeää yhteiskunnallista tehtävää rikastuttamalla suomalaista keskustelua ympäröivän maailman ideoilla. Siksi Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto katsoo, ettei ole kohtuullista, että kääntäjät kilpailevat samoista apurahoista kuin muut kirjailijat, vaan pitäisi suotavana, että kääntäjille varattaisiin oma apurahansa, joka tekisi näkyväksi ja tunnustaisi suomennetun ja ruotsinnetun kirjallisuuden arvon osana suomalaista yhteiskunnallista keskustelua ja kulttuuria tekemättä eroa kirjallisuuden lajien välillä.

Kristiina Antinjuntti
toiminnanjohtaja
Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto –
Finlands översättar- och tolkförbund ry